

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

Антологія 1917–1933

ПОЕЗІЯ – ПРОЗА – ДРАМА – ЕСЕЙ

П'ЯТЕ ВИДАННЯ

«СМОЛОСКИП»

КИЇВ – 2007

Таємниця «літературного злочину», за який ліквідовано українських радянських письменників 30-х років, тривожила багатьох. Офіційне пояснення — «терористи» — від самого початку сприймалося, як крик злодія: «Ловіть злодія!».

Реабілітація 50-х років і видання їхніх «вибраних творів» не прояснювали нічого, а ще більше вуалювали таємницю. Аж ось у Парижі 1959 року виходить антологія творів і розстріляних, і «перевихованих», і пропалих безвісти. З неї видно їхню головну вину перед сталінським режимом: вони прагнули зберегти письменницьку честь і національну гідність.

Тут зібрано справді найкращі твори.

ЮРІЙ ЛАВРІНЕНКО

Юрій Лавріненко (псевдонім Юрій Дивнич) народився 3 травня 1905 р. в с. Крижинці Звенигородського району Київської губернії. Помер у Нью-Йорку 14 грудня 1987 р.

1930 року закінчив Харківський університет (тоді Інститут профосвіти). У роках 1933–1935 був декілька разів арештований, а з 1935 по 1939 рік відбував термін у Норильському концтаборі. Під час Другої світової війни опинився у Німеччині, а 1950 р. виїхав до США.

Автор понад 300 літературно-наукових досліджень і публіцистичних статей, присвячених переважно культурному відродженню України 1920-х років. Автор книжок: «Блакитний-Еллан» (1929), «Василь Чумак» (1930), «Творчість Павла Тичини» (1930), «В масках епохи» (1948), «Соціалізм і українська революція» (1949), «Український комунізм і совєтсько-російська політика супроти України: анотована бібліографія, 1917–1953» англійською мовою (1953), «Зруб і парости», збірка літературно-публіцистичних статей (1971), «Василь Каразін» (1975), «На шляхах синтези клярнетизму» (1977), «Павло Тичина і його поема “Сковорода” на тлі епохи» (1980), «Чорна пурга», спогади (1985).

I

Вихід у світ цієї антології я завдячую видавництву «Культура», що зокрема своїм журналом того ж імени здобуло високу репутацію також і в українців, даючи ось уже дванадцять років гарні приклади польсько-українських взаємин.

Воно трохи дивно, що перша спроба такої підсумкової антології літератури Розстріляного Відродження (цей термін був уперше вжитий мною 15 літ тому) видана українською мовою не українцями, а поляками і коштом польського видавництва... Але, з другого боку, є тут своя логіка. Коли кривава містерія українського відродження розгортала від 1917 року одну трагічну дію за другою, її не помічав наш вік, що так любить говорити про «одність світу» і водночас так брутально нехтує окремі, навіть загального значення, складники того світу. А пізніший хід подій показав, що «одність світу» є справді таки болючою реальністю, щоб фальшувати і збувати її красивою фразою чи гіпокритичним гаслом.

Тут доля пореволюційної України стала перед світом у новому світлі. Поминаючи внутрішні якості мистецтва Розстріляного Відродження, можна сказати, що вже сам лише процес уподібнення ситуації третини сьогоденного людства до ситуації України 1917–1933 років спричинюється до відносно повнішої конгеніальності чи співзвучності тодішньої української літератури сучасному світові.

Природно, що серед поляків почули нас значно раніш, ніж деінде. Був, наприклад, роками готовий досконалий переклад поезій Тичини, що згорів у варшавській пожежі. А поет Юзеф Лободовський, тепер співробітник «Культури», писав ще по зовсім свіжих слідах нашого «1933»:

Тобі лиш відомий сум,
 що в тополях густих заховався,
 І чому нахиляє юнацькі чола
 Тінь від кургану,
 Де в збитій з дощок труні
 Заснув Хвильовий Микола.

(Поема «Вільна земля», переклад
 Святослава Гординського)

II

Подяка від мене належить Юрію Шевельову (Шереху) за щирі допомоги матеріалами і в редакційній праці; Леоніду Лиману, що поміг у розшуках матеріалів, а також виконав скорочення оповідання «Редактор Карк» Миколи Хвильового і повісти «Смерть» Антоненка-Давидовича; Івану Кошелівцю, що поміг і матеріалами, і в випусковій редактуванні.

Чимало допомогли в цій праці своїми бібліотеками й архівами Архів-Музей Української Вільної Академії Наук у США, Архів покійного Аркадія Любченка, славистичний відділ Публічної Бібліотеки в Нью-Йорку, а також приватні збірки Святослава Гординського, Григорія Костюка, Миколи Кузьмовича, Володимира Порського, Йосипа Гірняка, Оксани Буревій, Володимира Гординського, за що складаю їм усім щирі подяку, як також Василю Барці за добрі поради, Василю Гришкові, Яру Славутичу та всім, хто так чи інакше поміг у цій праці.

Кілька слів про принцип і техніку складання цієї антології.

До збірки добиралося тільки з того матеріалу, що був друкований (зрідка — тільки писаний) на Україні — головню в УРСР — за період 1917–1933 і що після 1933 року був заборонений і нищений наслідком нового курсу Москви на розгром і колоніальну провінціалізацію України. Під час окупації західньоукраїнських земель і війни (1939–1946), а також в 1956–1958 роках деякі із заборонених творів появлялися друком, хоч здебільша з різними «поправками».

Дещо з таких «реабілітованих» тоді чи тоді творів могло потрапити до цієї антології, хоч наш принцип був давати тільки те, що після терористично-голодового удару Москви по Україні 1933 року було вилучене із вжитку. До антології зовсім не включено ні одного із тих творів, які і після розгрому 1933 року осталися нормально в обігу.

Зрозуміло, що в одну книжку не може увійти все заборонене, і лише кількісно невелика частка з того потрапила в антологію. Для вміщення в книжці по змозі більшого числа авторів і творів доводилося де-що подавати в уривках або в скороченні, про що в кожному окремому випадку упорядник зазначає в підзаголовку або в кінцевій примітці до твору. Не включено до антології ні одного твору, писаного на еміграції, бо ж це антологія того, що було в УРСР до 1933 року і після там підпало забороні.

Матеріали, з яких робився добір до антології, після 1933 року знищені й усунені з життя (не тільки в СРСР, а й з публічних бібліотек столиць Заходу) так ґрунтовно, що розшукувати їх тепер так само трудно, як розкопувати пам'ятки в Помпеї після засипання її лавиною Везувія. Досить сказати, що частина вміщеного матеріалу взята з рукописних копій, що їх зробили і зберегли собі колись окремі люди. Потрібні роки розшуків, досліджень, потрібні інші загальні обставини в СРСР і в світі, щоб можна було скласти цю

антологію так, як хочеться. Не говоримо вже про зниклі недруковані рукописи, як-от, напр., деякі п'єси Миколи Куліша, поезії Свідзінського і багато інших. Не вдалося упорядникові дістати «Яблуневий полон» — драму Івана Дніпровського, що з успіхом ішла в театрі «Березіль» у Харкові. Не пощастило знайти ні одної з книг поезій Майка Йогансена — одного з ліпших майстрів модерного віршу того часу. Те саме можна сказати про Тодося Осьмачку, Василя Мисика, Михайла Семенка, Миколу Філянського, Степана Бена, Григорія Косинку та інших. Твори деяких авторів доводилось добирати з великим трудом з принагідних чисел журналів, з передруків у другорядних джерелах тощо.

Ми не цурались для антології творів, що були в УРСР тільки написані, але ніколи там не друковані. З таких недрукованих в УРСР творів потрапило в антологію дещо з поезій Миколи Зерова, Драй-Хмари, Євгена Плужника (із збірки РІВНОВАГА), Валеріяна Підмогильного, Володимира Свідзінського.

В доборі матеріалу нам служив критерій не політичний, а мистецький. Мистецький критерій в красному письменстві є універсальний. Він виключає однаково як зведення літератури до ролі «служанки», так і стерилізацію її формалістичним псевдоестетизмом. Мистецький твір — живий духовий організм, а не щедрінський «органчик», що його виймали і вкладали в голову глуповського градоначальника. Після чекістів і цензорів чи не найбільше лиха завдають мистецтву ті його опікуни, що вульгарно переносять в живу практику абстрактно-теоретичний поділ мистецького твору на «зміст» і «форму» (напр., література «соціалістична змістом і національна формою»). Таким способом твориться партійний «органчик» соцреалізму, але не мистецтво. Що градоначальники сучасного Глупова оголосили війну мистецтву і добилися того, що в їх імперії кожний справді оригінальний мистецький твір мусить бути водночас їхнім політичним ворогом — в тому не наша вина. Знищуючи і забороняючи українську

радянську літературу 1917–1933 рр., сучасні глуповці з якоюсь убивчою послідовністю, з непомильністю якогось протикультурного інстинкту відкинули насамперед усе мистецьки ліпше й сильніше, залишивши собі лише халтуру і слабину. Лишаємо їм їхній вибір. З люттю переляканого маніяка вчинила Москва терористичний замах на відродження суверенного українського мистецтва (а значить і людини). Вона відкинула суверенний культурний вклад Радянської України 1920-их років, бо їй важлива була не ідея офіційно проклямованого світового соціалізму і дружби народів, а стара московська ідея власної світової імперії.

Автори розташовані в книжці за датою появи їх першої після 1917 року книжки з узглядненням і дати народження письменника. Так само і твори даного автора ми старались, скільки було можна, розташувати за датою їх написання або друку. Перед творами кожного автора ми дали літературну силуету письменника чи бодай біобібліографічну довідку, яку скласти було часом дуже трудно. Щоб дати уяву, чому трудно зібрати елементарні відомості про життя, працю і долю українських радянських письменників 1920-их років, ми наведемо тут текст телеграми Об'єднання Українських Письменників «Слово», посланої з Нью-Йорку 20 грудня 1954 року:

«Москва, СРСР, Другому Всесоюзному з'їздові письменників.

Українські письменники — політичні емігранти вітають з'їзд і висловлюють співчуття письменникам усіх поневолених народів СРСР.

1930 року друкувалися 259 українських письменників. Після 1938 року з них друкувалися тільки 36. Просимо в'яснити в МГБ, де і чому зникли з української літератури 223 письменники?»

До цієї телеграми президія «Слова» подала до преси таке своє пояснення. За приблизними (бо точні поки що неможливі) підрахунками цифра 223 щезлих в СРСР українських письменників розшифровується так: розстріляно 17; покінчили самогубством — 8;

арештовані, заслані в табори і іншими поліційними заходами вилучені з літератури (серед них можуть бути розстріляні і померлі в концтаборах) — 175; зникли безвісти — 16; померли своєю смертю — 7. Дані ці приблизні, бо Москва не відповіла на телеграму і тримає далі таємницю своєї розправи над українськими радянськими письменниками того часу. Лише 1956 року почалась неспівлива і сором'язлива «реабілітація» кількох імен письменників. З них лише яка пара вернулись живі додому під час реабілітації. Але це тільки одиниці із сотень. І про ці одиниці теж нічого не подається, чому і коли вони були репресовані чи мучені.

Ми взяли до антології більше поезії, ніж прози, драми чи есею, бо, по-перше, поезія вела перед у літературі тієї доби, а по-друге, в одному томі неможливо охопити навіть найважливіші зразки прози, драми й есею. Розділ есею, за браком місця, обмежено лише зразками років української революції та літературно-мистецької дискусії 1925–1927 років, що її розпочав і найбільше поглибив Микола Хвильовий. Стаття Михайла Грушевського додана як приклад прилучення до тієї дискусії найчільніших представників Української Академії Наук і зокрема української гуманітарної науки.

ЗМІСТ

Юрій Лавріненко. Від упорядника (передмова).	7
--	---

ПОЕЗІЯ

ПАВЛО ТИЧИНА (літературна сильвета)	17
Іще пташки в дзвінких піснях	21
Пастелі, II, IV	22
Одчиняйте двері	22
По блакитному степу	23
Золотий гомін	24
✓ Пам'яті тридцяти	29
✓ Скорбна мати	30
Війна	32
Замість сонетів і октав	34
Плуг	41
І Бєлий, і Блок, і Єсенін, і Ключєв	42
На майдані коло церкви	43
Міжплянетні інтервали	44
Мєсія	44
Мадонно моя, I	45
Вітер з України	46
Три сини	47
В космічному оркестрі, 1, 2, 4	48
З мого щоденника, 2	51
Голод	52
Перед пам'ятником Пушкіну в Одесі	53
З кримського циклу (Прорив; Сниться й далі; За хмарами обвали)	53
Чистила мати картоплю	56
МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ (літературна сильвета)	61
Музика	66
Молюсь і вірю	67
Плюскочуться білі качки	67

Коли усе в тумані життєвому	68
І шум людський, і велемудрі книги	68
Колишеться човен	69
Червоне вино	69
Морозе! ти душа парнаського співця	70
Прийшла! Таки прийшла нарешті!	71
Синя далечінь, III	71
У горах, серед каменю й снігів	72
Сонет нудьги й бажання	73
Фантастичний бриг (октави), I, II, III, VII, VIII	73
Солодкий світ!	75
Катеринка на вулиці грає	76
Кропивка на ставку цвіте і пахне	76
Нашу шлюбну постелю вквітчали троянди пахучі	77
Меди та пахощі живиці	77
У футрі лисячим мене одвідав гість	78
Ніцше	79
Шекспір	79
Бодлер	80
Крізь бурю й сніг (уривки)	80
Лягла зима. Завіяло дороги	85
В буденщині процвілій і прокислій	86
Знов той же Сфінкс	87
Запахла осінь в'ялим тютюном	87
Я натомився від екзотики	88
Я не можу тебе забути	88
Вікна говорять	89
З Адама Міцкевича	92
Друге рибальське посланіє	93
Хто храми для богів... ..	94
Як ліс, як щогли сміливих фльотилій	95
Поет	95
Подвійна лірика	96
Людськість	97
Тополя	98
Труд	98
Так, ми пролог	99
ЯКІВ САВЧЕНКО (літературна сильвета)	101
Він вночі прилетить на шаленім коні	104
Стоїть. Як віск. І скорбно плаче	104
Сонце під голови	105
ДМИТРО ЗАГУЛ (літературна сильвета)	107
За непроглядною заслоною	110
Я чую пісню, мов крізь сон	111
МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО (літературна сильвета)	113

Дні неминучі	117
Бронзове тіло	117
Кондуктор	118
Океан	118
ОЛЕКСА СЛІСАРЕНКО (літературна сільвета)	121
Пам'яті Гната Михайличенка	123
Уот Уїтмен	123
На пасіці	124
Іней	125
Осінь	126
МИКОЛА ЗЕРОВ (літературна сільвета)	127
Ної triakonta	131
Молода Україна	132
Обри	132
Чистий четвер	133
Арістарх	134
В степу	134
Куліш	135
Київ з лівого берега	135
Лестригони	136
Космос	137
Сон Святослава	137
Та як нам жить хвилиною легкою	138
Чорніє лід біля трамвайних колій	139
В гостях у поета	139
То був щасливий, десятилітній сон	140
ВАСИЛЬ ЕЛЛАН (БЛАКИТНИЙ) (літературна сільвета).	141
Після Крейцерової сонати	145
Повстання Андрія Заливчого	145
Удари молота і серця	147
Нескінчений малюнок	148
ВАСИЛЬ ЧУМАК (літературна сільвета)	149
Несли твою труну	151
Ряд хаток, пошарпані, подерті	151
Я порву ті вінки	152
Бурями сійтеся, бурями	153
Революція (уривок)	153
МАЙК ЙОГАНСЕН (літературна сільвета)	155
Я знаю: загину	159
Люблю тебе — не знаю слів	159
Поля синіють вечорами	160
Заячий вітер, сніг	160
Дні мої, мої дивні діти	161
Посуха	161
Голод	162

Ви, що не знаючи мети	163
Весна	163
Революція, I	164
Метемфісис	165
Колискова	165
Ось іду по рейці	166
Ясень	166
Випливає чапля з туманів	167
Овес росте край неба у пісках	167
Поезія	168
Верніться!	169
Вікно зимового вагону	169
Мисливська легенда	170
Ах, життя моє — кругле як м'яч	171
ВОЛОДИМИР СОСЮРА (літературна сільвета)	173
Уже зоря золоторога	177
Степ	177
Маки	178
Магнолії лимонний дух	179
Залізниця (уривок із поеми)	180
І знову дні руді та бурі	181
Такий я ніжний, такий тривожний	181
З вікна	182
Мазепа (уривки)	183
Сад (уривок)	185
Два Володьки (уривок)	186
Серце (уривки)	187
ВОЛОДИМИР СВДЗІНСЬКИЙ (літературна сільвета). ..	189
Ударив дощ, заколихав	194
Десь дощ іде	194
З книги «Вересень»	195
Розхиляю колосся, іду	196
Тільки в вечірньому мороці	196
Одступається небо	197
Зрада, I, II	198
Нерозвійно нагусла над мокрим вікном	201
Маятник натомився	201
Баляда третя	202
Холодна тиша	203
Роздумно, важко ступали коні	204
Лице люстра мертвіє в тіні	205
І довго шукав я живої води	206
ПАВЛО ФИЛИПОВИЧ (літературна сільвета)	209
Дивись, дивись: безмежні перелоги	212
Єдина воля володіє світом	212
На поталу камінним кригам	213

Заклинаю вітер і хмари	214
На хижі заклики пожеж	214
Я — робітник в майстерні власних слів	215
Коли летять, як сиві зграї	216
Білявий день втомився і притих	216
Минула ніч тривожно і безславно	217
Кому не мріялось, що є незнана Муза	218
Закликав червень чарівну теплінь	218
Жовтих плям тривожне коло	219
Мономах	220
Хилиться сумно і гнівно	221
І десь надійшло наостанку	222
Місяця срібний дзюб	222
Візьмеш у жменю сонного насіння	224
Епітафія неоклясикові	225
ТОДОСІЙ ОСЬМАЧКА (літературна сільвета)	227
Плугатар (уривки)	232
Колісниця (уривок)	233
Регіт	233
На Ігоревім полі	234
Голота (уривки)	237
Ідуть селяни в темні далі босі	238
Деспотам (уривки)	239
ГЕО ШКУРУПІЙ (літературна сільвета)	241
Семафори	244
Голод	245
Пісня зарізаного капітана	246
ДМИТРО ФАЛЬКІВСЬКИЙ (літературна сільвета)	249
Час колесами чавунними	253
Одна нога в стременах	254
Зійшлись обоє на багнетах	255
ВАСИЛЬ БОБІНСЬКИЙ (літературна сільвета)	257
Із поеми «Смерть Франка»	261
Чорнозем (уривок)	262
МИХАЙЛО ДРАЙ-ХМАРА (літературна сільвета)	263
Із циклу «Молода весна»	268
Поки не вмру, не перестану	268
Мати	269
Зоріти ніч і бути з вами	270
І знов, як перший чоловік	270
Під блакиттю весняною	271
Розлютувався лютий надаремне	271
Вона жива і нежива	272
Ще губи кам'яні дахів високих	273
Прощання з Поділлям	274

Серпневий прохолонув вар	274
Шехерезада, II	275
Шехерезада, IV	276
Горять священні орифлами	276
Я полюбив тебе	277
Я світ увесь сприймаю оком	277
Долі своєї я не клянусь	278
Перед грозою	279
З Махара	280
Лебеді	281
І знов обвугленими сірниками	281
ЄВГЕН ПЛУЖНИК (літературна сільвета)	283
Я — як і всі, і штани з полотна	288
Для вас, історики майбутні	288
Уночі його вели на розстріл	289
Притулив до стінки людину	289
Зустрів кулю за лісом	290
... І ось ляжу, — родючий гній	290
Із поеми «Галілей»	291
Із поеми «Канів»	292
Косивши дядько на узліссі жито	293
Ніч... а човен — як срібний птах	293
Тепер на півночі горять сніги	294
Що менше слів, то висловитись легше	294
Суди мене судом своїм суворим	295
Подолано упертість Ізабелли	295
Мовчи! Я знаю	296
Вона зійшла до моря	296
ЛЕОНІД ЧЕРНОВ (МАЛОШИЙЧЕНКО) (літературна сільвета)	299
Шляхи під сонцем	302
Фінал поеми «Сонце й серце»	303
...Ти робиш нині сам свою історію	305
З поеми «Харків»	305
СТЕПАН БЕН (літературна сільвета)	307
Дзвенять хрущі, цвітуть черешні	311
Польова зустріч	311
О, хутори	312
Ода	312
МИКОЛА БАЖАН (літературна сільвета)	315
Кров полонянок	322
Залізнякава ніч	323
Дорога	323
Нічний рейс	324
Гетто в Гумані	326

Будівлі (Собор. Брама. Будинок)	329
Гофманова ніч	335
Розмова сердець	340
Слово о полку	350
Сліпці (уривок)	352
МАРКО ВОРОНИЙ (літературна сільвета)	355
Отчизна	357
Візія	357
Бондарівна	358
Слово	358
ВАСИЛЬ МИСИК (літературна сільвета)	361
Олень	365
Трави	366
З півдня темніє обрій (уривки)	366
Під Івана Купала	369
Конкістадори	370
ОЛЕКСА ВЛИЗЬКО (літературна сільвета)	373
Замість прологу	378
Романтикові	378
Серце	379
Туман	379
Чую, чую: — обіймає жаль	380
Порт	381
Рейд	381
Матроси	383
Рейс	383
Одлетіла конвалійна Леда	384
Можна заспокоїтись	384
Плякат одлиги	385
...І я тоді ставав на перехресті	386
Дев'ятий вал	387
В порті стоять кораблі	388
Дев'ята симфонія	388
КОСТЬ БУРЕВІЙ (ЕДВАРД СТІХА)	
(літературна сільвета)	391
Пародези (Партвівіска. РРРеволюція)	398
Зозендропія (уривок)	400

ПРОЗА

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ (літературна сільвета)	405
Редактор Карк	417
Я (Романтика)	430
ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ (літературна сільвета) ...	451
Іван Босий	456

ГРИГОРІЙ КОСИНКА (літературна сільвета)	465
Анкета (уривок)	471
ІВАН СЕНЧЕНКО (літературна сільвета)	475
Із записок Холуя	479
БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ	
(літературна сільвета)	489
Смерть	493
ЮРІЙ ЯНОВСЬКИЙ (літературна сільвета)	565
Чотири шаблі (уривки)	577
ОСТАП ВИШНЯ (літературна сільвета)	613
Моя автобіографія	623
«Чукрен»	636
«Чухраїнці»	638
Дещо з українознавства	643

ДРАМА

МИКОЛА КУЛІШ (літературна сільвета)	649
Народний Малахій	664
КОСТЬ БУРЕВІЙ	753
Павло Полуботок (уривки)	756

ЕСЕЙ

АНДРІЙ НІКОВСЬКИЙ (літературна сільвета)	781
Vita nova (уривки)	785
ЮРІЙ МЕЖЕНКО (літературна сільвета)	791
Творчість індивідуума і колектив	795
Відозва ВАПЛІТЕ	799
МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ	
Камо грядеши (уривки)	804
Думки проти течії (уривки)	817
Апологети писаризму (уривки)	825
Україна чи Малоросія? (уривок)	833
МИКОЛА ЗЕРОВ	
Евразійський ренесанс і пошехонські сосни	836
ВОЛОДИМИР ЮРИНЕЦЬ (літературна сільвета)	841
Діялоги	845
ОЛЕКСАНДЕР ДОВЖЕНКО (літературна сільвета)	857
До проблеми образотворчого мистецтва	869
ЛЕСЬ КУРБАС (літературна сільвета)	879
Шляхи «Березоля»	894

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ (літературна сильвета)	907
Ганебній пам'яті	918

*

ЮРІЙ ЛАВРІНЕНКО

Література вітаїзму, 1917–1933	929
--	-----

ЄВГЕН СВЕРСТЮК

Про «РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ»	957
---	-----

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

Антологія 1917–1933

ПОЕЗІЯ – ПРОЗА – ДРАМА – ЕСЕЙ

П'ЯТЕ ВИДАННЯ

«СМОЛОСКИП»

КИЇВ – 2007

Таємниця «літературного злочину», за який ліквідовано українських радянських письменників 30-х років, тривожила багатьох. Офіційне пояснення — «терористи» — від самого початку сприймалося, як крик злодія: «Ловіть злодія!».

Реабілітація 50-х років і видання їхніх «вибраних творів» не прояснювали нічого, а ще більше вуалювали таємницю. Аж ось у Парижі 1959 року виходить антологія творів і розстріляних, і «перевихованих», і пропалих безвісти. З неї видно їхню головну вину перед сталінським режимом: вони прагнули зберегти письменницьку честь і національну гідність.

Тут зібрано справді найкращі твори.

© «KULTURA» Paris, 1959

© Юрій Лавріненко, упорядкування,
від упорядника, післямова, 1959

© Євген Сверстюк, післямова, 2002

© Лариса Лавріненко, 2003

© «СМОЛОСКИП», 2007

ISBN 978-966-8499-79-1